

przewodnik-celownik
trafiaj bezbłądnie

Amsterdam



atlas miasta
w środku!

ERGO
HESTIA



Bezdroża

Ubezpieczenie
w podróży

Autorka przewodnika: Katarzyna Byrtek

Redaktor prowadzący: Maciej Żemojtel

Redakcja i korekta wydania: Firma AB | Agnieszka Bąk

Zdjęcie na okładce: © Maugli | Depositphotos.com

Opracowanie kartograficzne: DAKA – Studio Graficzne

Źródło pochodzenia danych kartograficznych:

© OpenStreetMap contributors; www.opendatacommons.org/licenses/odbl

Koncepcja graficzna serii: Panczakiewicz Art Design | Paweł Panczakiewicz

Projekt okładki i strony tytułowej: MAZAKI STUDIO | Konrad Rządowski

Skład: Krzysztof Hosaja

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autorka oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autorka oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo Helion

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?beamc1>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie I

ISBN: 978-83-283-0131-3

Copyright © Helion, 2015

• **Kup książkę**

• **Poleć książkę**

• **Oceń książkę**

• **Księgarnia internetowa**

• **Lubię to!**

Nasza społeczność

Amsterdam

 **Bezdroża**

Kup książkę

Poleć książkę







© Lotharingia | Fotolia.com

Pomnik Anne Frank

Wszystko zaczęło się od kilku rybaków, którzy osiedlili się nad rzeką – legenda głosi, że do brzegu przybili na małej białej łódce i z psem. Było to w XII w. Dziś Amsterdam to miasto ponad 160 kanałów, splecionych z rzekami Amstel i IJ, dzięki którym holenderska stolica i największe miasto w kraju nazywane jest „Wenecją Północy”. Ten wyjątkowy układ urbanistyczny wodnych pierścieni wpisano na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO. W drugim – po Rotterdamie – co do wielkości porcie handlowym Holandii (połączonym kanałami z Morzem Północnym i z Renem) woda ma nie tylko estetyczne znaczenie, bo to właśnie na niebezpiecznych, ale intratnych, wyprawach morskich miasto najbardziej się wzbogaciło, a zmagania z żywiołem wody wpisane są w dzieje tego będącego kolebką liberalizmu miasta.

Nic dziwnego zatem, że jego nazwa także nawiązuje do wody – oznacza tamę, czyli **dam** na wspomnianej rzece Amstel, którą wybudowano w połowie XIII w. – pierwotna nazwa to Amstelredam. Pierwsze drewniane domy zaczęto stawiać przy dwóch równoległych ulicach: Nieuwendijk i Warmoesstraat (dziś pełna jest sex shopów, coffeeshopów i pubów), ciągnących się między dzisiejszym **4 Dworcem Centralnym** a głównym placem miasta **26 Dam**.

W miejscu dzisiejszej alei Damrak w dawnych czasach płynęła woda. Miasto w dużej części leży w depresji, czyli poniżej poziomu morza. Budowa domów na bagnach i torfowiskach nie była łatwa, jako „fundamenty” usypywano sztuczne pagórki, a całość stawiano na drewnianych palach. Miasto często nawiedzały powodzie niszczące uprawy rolne, dlatego większość

Rijksmuseum

joyfull | Depositphotos.com



Kup książkę

Poleć książkę

mieszkańców żyła z morza – z żeglugi, rybołówstwa, a z czasem stało się ono ważnym portem utrzymującym kontakty handlowe m.in. z bałtyckimi portami Hanzy. Na początku XIV w. Amsterdam otrzymał prawa miejskie.

Cud w płomieniach

Pierwszym kościołem w mieście był **80 Oude Kerk** (ok. 1250–1300), czyli dosłownie „Stary Kościół”, znajdujący się teraz w sercu Dzielnicy Czerwonych Łatarni, jako kolejny powstał ok. 1400 r. „Nowy Kościół” (**74 Nieuwe Kerk**) – współcześnie to właśnie w nim odbywają się koronacje władców Królestwa Niderlandów. Zgodnie z opowieściami w 1345 r. w Oude Kerk miał miejsce „Mirakel van Amsterdam”, cud oficjalnie uznany przez Kościół katolicki. Śmiertelnie chory mężczyzna zwymiotował podaną mu hostię, gdy wymiociny wrzucono do ognia, hostia nie spłonęła. Ponieważ hostia dwukrotnie przetrwała również pożary kościoła, uznano to za „cud z Amsterdamu”.

Dzięki temu wydarzeniu do Amsterdamu zaczęły przybywać pielgrzymki z całej średniowiecznej Europy; upamiętniająca to zdarzenie rzymskokatolicka procesja odbywa się do dziś.

Płomienie w mieście

W średniowiecznym Amsterdamzie większość budynków była zbudowana z drewna. Na niewielkim skrawku ziemi mieszkało tu wtedy nieco ponad 3 tys. osób. W 1421 i 1452 r. wybuchły dwa pożary, które niemal unicestwiły miasto. Od tego momentu nakazano budowanie ścian wyłącznie z cegieł, a w miejsce popularnych dachów z trzciny wprowadzono dachówki.

Na szczęście dwa XV-wieczne budynki dotrwały do naszych czasów. Najstarszy dom w mieście, znajdujący się na dziedzińcu Begijnhof 34 (zob. **14 Begijnhof**), to Houten Huys z 1420 r. Nieco później wybudowano drewniany dom przy Zeedijk 1 (zob. **108 Zeedijk 1**).

Pod koniec XV w., w miarę, jak miasto się rozrastało, powstawały też kolejne kanały.



30

De Otter

1 C1

Gillis van Ledenberchstraat 78



3 (przystanek: Hugo de Grootplein)



18, 80, 82, 352 (przystanek: Gillis van Ledenberchstraat)



Drewniany wiatrak wybudowano w 1631 r. jako część tartaku dostarczającego drewno konieczne do masowej produkcji żaglowców, którym Holandia (Republika Zjednoczonych Prowincji Niderlandów) zawdzięcza swoją XVII-wieczną dominację na morzach. Wtedy w granicach Amsterdamu znajdowało się ponad 80 tego typu konstrukcji.

De Otter to jedna z mało znanych amsterdamskich atrakcji – z **placu**

26 Dam można dojść do niego w niecałe 20 min. Dziś jest już w stanie spoczynku, głównie z powodu niewystarczającego wiatru, który wygaszają sąsiednie budynki. Niestety nie jest udostępniony do zwiedzania.

31

De Pijp



(dzielnica Pijp)

De Pijp



3 (przystanek: Tweede der Helststraat); 4 (przystanek: Ceintuurbaan/Van Woustraat); 16, 24 (przystanek: Albert Cuypstraat)



Pijp powstała w XIX w., żeby odciążyć przeludnioną dzielnicę **51 Jordaan**. *Pijp* to po niderlandzku „fajka” (ang. *pipe*). Dlaczego nosi akurat taką nazwę? Nikt tego tak naprawdę nie wie. Pewne jest tylko to, że to jedna z najgwarniejszych części centralnego Amsterdamu – miejsce modne, żywe i wielokulturowe, które przyciąga studentów i artystyczną bohemę. Znaleźć tu można oryginalne sklepy, świetne restauracje i przyjemne kawiarenki, które przy dobrej pogodzie wylewają się na ulice i spokojne place. W centralnej części znajduje się piękny **90 park Sarphati**, a ulicę Albert Cuypstraat od poniedziałku do soboty okupuje targ (**1 Albert Cuypmarkt**). Przez wiele lat Pijp słynęła z tanich mieszkań w przyjemnych kilku-piętrowych budynkach, w ostatnich latach jednak stała się na tyle popularnym miejscem, że niektóre czynsze wzrosły aż o 350%.

32

De Wallen

3 C7

(Dzielnica Czerwonych Latarni)

Oudezijds Achterburgwal, Oudezijds Voorburgwal, Oudekerksplein 51, 53, 54 (przystanek: Nieuwmarkt); 4, 9, 16, 24 (przystanek: Dam); 1, 2, 4, 5, 9, 13, 14, 16, 17 (przystanek: Dam/Raadhuisstraat)



Zapada wieczór, a przy ulicach w centrum Amsterdamu w oknach zapalają się czerwone światła. W witrynach zabytkowych kamienic rozuwają się zasłony, a za szybą pojawiają się skąpo ubrane kobiety, które oferują przechodniom, często grupkom mężczyzn świętujących wieczór kawalerski, usługi seksualne. To znak, że amsterdamski spacer doprowadził nas do Dzielnicy Czerwonych Latarni, jednej z najbardziej znanych na świecie, słynącej z rozrywkowego charakteru z erotycznym posmakiem – oprócz domów publicznych znaleźć tu



De Otter

for. Katarzyna Byrtek



De Wallen

© Rostislav Glinitsky | Shutterstock.com

Kup książkę

71

Poleć książkę

AMSTERDAM



można liczne kabarety, pokazy erotyczne, sex shopy i coffeeshopy. Główna arteria De Wallen to ulice Oudezijds Achterburgwal i Oudezijds Voorburgwal. Większość turystów zaskakuje fakt, że w samym środku dzielnicy stoi wiekowy gotycki kościół **80 Oude Kerk**, czyli po prostu Stary Kościół. To najstarsza część Amsterdamu, który od wieków jest przede wszystkim portem, do którego już w XIV w. zawiąły statki pełne marynarzy, którzy szukali w mieście zabawy, ale przed wyruszeniem w kolejną niebezpieczną podróż potrzebowali rozgrzeszenia. Niektóre statki wypływały jednak o świcie, a bawiący się całą noc marynarze nie mieli jak wypowiadać się przed wypłynięciem – kościół sprzedawał wtedy pisemne rozgrzeszenia „pro forma”. Amsterdam słynie z podejścia biznesowego...

Dziś Dzielnica Czerwonych Latarni traktowana jest przez wielu turystów jako wyuzdany erotyczny Disneyland. Wprawdzie prostytucja jest w Holandii legalna od 2000 r. (wyłączając prostytutkę uliczną, wymagany wiek to co najmniej 21 lat i europejski paszport), trzeba jednak pamiętać, że to tylko wierzchołek góry lodowej, za którym kryją się nielegalne biznesy i handel ludźmi.

Fotografowanie pracujących kobiet to niezbyt dobry pomysł – może zwrócić uwagę ochroniarzy lub rozłożyć prostytutki, które bez skrzępowania wyjdą i rozbiją aparat.

33

EYE Film Instituut Nederland

3 A7

Uppromenade 1



darmowy prom z północnej części Dworca Centralnego (przystacji zachodnia) do Veer Buiksloterweg co kilka, kilkanaście minut

www.eyefilm.nl



darmowa wystawa w piwnicy: codz. 10.00–18.00; wystawy na pierwszym piętrze: codz. 11.00–18.00 (w pt. do 21.00); kino: kasa pt.–sb. 10.00–23.00, nd.–czw. 10.00–22.00; pierwsze projekcje od ok. 13.00

wystawa: N 9 EUR, U 7,50; posiadacze Museumkaart wstęp wolny lub dopłata ok. 3 EUR; kino: N 10 EUR, U 8,50 EUR



Biały budynek o intrygującym kształcie stoi na brzegu kanału Het IJ na północ od Dworca Centralnego (**4 Amsterdam Centraal**). Jego autorem jest uwielbiający czystą biel wiedeński architekt Delugan Meissl, znany przede wszystkim jako twórca Muzeum Porsche w Stuttgarcie.

Od 2012 r. w tym niesamowitym budynku mieści się Instytut Filmowy, przeniesiony ze swojej wcześniejszej siedziby w **105 Vondelparku**, który zajmuje się gromadzeniem i przechowywaniem filmowego dziedzictwa dla przyszłych generacji. Jego kolekcja to ok. 45 tys. filmów, 35 tys. plakatów i ponad 400 tys. zdjęć.

W piwnicy znajduje się mała darmowa wystawa stała. W kilku małych pomieszczeniach, wyglądających jak samochody, można obejrzeć kultowe sceny filmowe lub wziąć udział w quizie, zrobić sobie serię zdjęć lub nagrać minifilm z efektami specjalnymi.

Na pierwszym piętrze znajduje się przestrzeń przeznaczona na wystawy czasowe, głównie opowiadające o znanych reżyserach. Na parterze budynku mieści się kawiarnia z przepięknym widokiem na port.

EYE to także kompleks czterech kin; najmniejsza sala kinowa – z tylko 67 fotelami – urządzona jest w stylu starych paryskich kin z początku XX w.

for. Katarzyna Bytnik



EYE

© Dennis van de Water | Shutterstock.com

Kup książkę

73

Poleć książkę

AMSTERDAM

56

Magere Brug

(most Magere)

7 E8

na rzece Amstel, pomiędzy
Nieuwe Kerkstraat
i Kerkstraat
4 (przystanki: Keizersgracht,
Prinsengracht)
355 (przystanki:
Keizersgracht,
Prinsengracht)



Jeden z najbardziej znanych amsterdamskich mostów bynajmniej nie przypomina rozmachem praskiego mostu Karola czy nowojorskiego mostu Brooklińskiego. Ale niewielka zwodzona drewniana konstrukcja nad rzeką Amstel rozświetla się w nocy setkami światełek, które tworzą romantyczną atmosferę popularną wśród par i fotografów. *Magere Brug*, czyli „Chudy Most”, był kiedyś tak wąski, że dwóch przechodniów miało problem, gdy chciało się na nim wyminąć. Z kolei legenda głosi, że połączył on dwa brzegi, na których mieszkały dwie siostry.

57

Magna Plaza

2 G

Nieuwezijds Voorburgwal 182

1, 2, 5, 13, 14 (przystanek:
Dam/Raadhuisstraat)
170, 172 (przystanek: Dam/
Raadhuisstraat)

www.magnaplaza.nl

pn. 11.00–19.00, wt.–śr.,
pt.–sb. 10.00–19.00,
czw. 10.00–21.00,
nd. 12.00–19.00



Najpiękniejsze centrum handlowe Amsterdamu zostało otwarte w 1993 r., a znajduje się niedaleko **26** placu **Dam**, na tyłach Pałacu Królewskiego (**53** **Koninklijk Paleis Amsterdam**). Mieści się w imponującym neogotyckim i neorenesansowym zabytkowym budynku zaprojektowanym przez architekta Cornelisa Hendrika Petersa pod koniec XIX w.

Pierwotnie znajdowała się tu poczta główna. Dziś przy eleganckich korytarzach z charakterystyczną czarno-białą posadzką mieszczą się sklepy światowych marek. Jest ich znacznie mniej niż we współcześnie budowanych centrach, ale sama atmosfera budynku jest niezwykła.

58

Mediamatic

8 D12

(Fundacja Mediamatic)

VOC-kade 10

26 (przystanek:
Rietlandpark)

22 (przystanek:
Wittenburggracht)

www.mediamatic.net

wt.–nd. 10.00–18.00

N 8 EUR, U 5 EUR

TAK



Miłośnicy alternatywnych industrialnych przestrzeni i młodej sztuki poczuć się tutaj jak w domu. Kulturalne centrum skupiające się na nowych technologiach znajduje się na północny wschód od centrum miasta, w przemysłowo-biurowej części miasta. Od 1983 r. organizuje wystawy (często video art, performance i instalacje), warsztaty, wykłady, spotkania, wydaje płyty i czasopisma. Zajmuje się także promocją *urban farming* (hodowla roślin w mieście). Przy Mediamatic działa sympatyczna kawiarnia.

Kolejna niezależna barowa przestrzeń „**Roestig**” znajduje się przy sąsiadującej ulicy – Jan Kiststraat.



Magna Plaza

© Dennis van de Water | Shutterstock.com



Mediamatic

fol. Katarzyna Bytnik

Kup książkę

101

Poleć książkę

AMSTERDAM

59 Molen van Sloten



Akersluis 10

2 (przystanek:
Oudenaardeplantsoen)
145, 192 (przystanek:
Langsom)

www.molenvansloten.nl

codz. 10.00–16.30
(tylko z przewodnikiem,
konieczna rezerwacja)

N 8 EUR, U 6 i 2,5 EUR



Jedyny amsterdamski młyn, który jest otwarty dla zwiedzających, znajduje się dość daleko na południe od centrum, w dzielnicy Sloten, która do początku XX w. była osobną wioską. Spokojna i sie-lankowa atmosfera pozostała tu to dziś. Molen van Sloten to zre-konstruowany młyn z XIX w., po którym oprowadzają przewod-nicy, którzy opowiadają o historii konstrukcji i tłumaczą, jak działa. W środku oglądać można audiowizualną wystawę poświęconą Rembrandtowi, a także model nazywany „Amsterdam i woda”, który pokazuje krajobraz miasta z 1630 r. Od czasu do czasu w młynie odbywają się śluby.

60 Montelbaanstoren

7 D8

(wieża Montelbaan)

Oudeschans 2

51, 53, 54 (przystanek:
Nieuwmarkt)312, 315, 319 (przystanek:
Prins Hendrikkade)

wt.–nd. 10.00–18.00



N 8 EUR, U 5 EUR



TAK



Wieża wchodząca niegdyś w skład murów obronnych, które strzegły miasta od północy. Pochodzi z początku XVI w., ale jej górną część przebudowano ponad wiek później w duchu holenderskiego rene-sansu. Autorem zmian był Hendrick de Keyser, autor podobnych zmian także w wieży **61 Munttoren** – podobieństwa widać gołym okiem, bo obydwie wieże wieńczą wyróżniające się otwarte iglice. Co ciekawe, Keyser jest nawet bardziej znany jako autor innych amsterdamskich budynków – kościołów **76 Noorderkerk** i **Zuiderkerk**, a także arcyważnego w historii miasta budynku – **77 Oost-Indisch Huis**, głównej kwatery Kompanii Wschodnio-indyjskiej.

61 Munttoren

6 D6

(wieża Munt)

Muntplein

4, 9, 16, 24
(przystanek: Muntplein)

Poruszając się w spieszącym się tłumie na placu Muntplein, nie-trudno ominąć wzrokiem przepiękną Wieżę Monetarną, która była częścią średniowiecznej bramy wjazdowej w miejskich murach obronnych. Teraz wskazuje drogę do zakupowej ulicy Kalverstraat. Jak sugeruje nazwa wieży, bito tu monety (choć tylko tymczasowo, w czasie francuskiej okupacji kraju w drugiej połowie XVII w.). Po wielkim pożarze przebudowano ją na początku XVIII w., dodano cztery tarcze zegara i karylion z 38 dzwonkami, które odzywają się co 15 minut.



Montelbaanstoren

© peteri | Fotolia.com



Munttoren

© Anibal Iñejo | Shutterstock.com

Kup książkę

103

Poleć książkę

AMSTERDAM

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION



1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA

 **Helion SA**

Przewodniki-Celowniki to nowatorskie publikacje turystyczne, opisujące najciekawsze miasta i regiony Europy. Ich wyróżnikiem są dokładne mapy oraz zwięzłe, przygotowane w formie leksykonu i ilustrowane zdjęciami opisy atrakcji turystycznych. Nowe przewodniki dają swobodę podczas zwiedzania, wolność i niezależność podczas wycieczek i podróży. Pozwalają w prosty sposób odnajdywać w terenie interesujące miejsca i identyfikować obiekty. Mapa, tekst i zdjęcia uzupełniają się i tworzą wzajemnie powiązaną całość, która sprawi, że samodzielna wędrowka po mieście stanie się prawdziwą przyjemnością!

Amsterdam

Przewodnik-Celownik Amsterdam to:

- Atlas centrum miasta 1:10 000
- Alfabetyczny leksykon
108 największych
atrakcji turystycznych
- Ponad 120 kolorowych fotografii
- Zwięzłe informacje praktyczne
- Przejrzysty system odsyłaczy

... a wszystko po to, by w nieskrępowany sposób cieszyć się Amsterdamem, bezbłędnie trafiać do wybranych przez siebie celów, ułożyć własny plan zwiedzania, poznać i zobaczyć największe atrakcje miasta.

(Nr katalogowy: 25534)

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
0 601 339900

ISBN 978-83-283-0131-3



9 788328 301313 >

Sprawdź najnowsze promocje:
• <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane:
• <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
• <http://bezdroza.pl/newsletter>

Hellon SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

Cena 32,90 zł